

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЧО-ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ УКРАЇНИ

Розглянуто заходи державної політики регулювання виробничо-збутової діяльності підприємств чорної металургії в Україні. Виділено основні її результати, особливості та недоліки. Здійснено критичний аналіз існуючих пропозицій щодо пріоритетних напрямів державної політики розвитку галузі. Обґрунтовано необхідність уведення на теоретичному рівні поняття “спонукання розвитку” виробничо-збутової діяльності металургійних підприємств.

Ключові слова: стимулювання, сприяння, якісний розвиток, державне регулювання, спонукання.

I. Вступ

Необхідність переходу до якісно нової моделі розвитку чорної металургії України неодноразово відзначено у наукових працях і програмах державних органів влади. Проте наразі відсутні практичні механізми забезпечення переходу галузевих підприємств на новий рівень розвитку. Заходи, що вживалися на державному рівні стосовно галузі, мали здебільшого антикризовий характер і спрямовувалися на стабілізацію ситуації. Відсутність науково-практичних розробок щодо механізмів регулювання діяльності металургійних підприємств пов'язана з невизначеністю характеру участі держави в цьому.

II. Постановка завдання

Мета статті – визначити сутність та характер основних напрямів і заходів державного регулювання діяльності металургійних підприємств в Україні.

III. Результати

Під час дослідження проблематики державного регулювання діяльності металургійних підприємств нами було виділено важливу особливість. Суть її в тому, що у працях більшості дослідників та програмних документах державних органів влади містяться такі поняття, як “стимулювання” та “сприяння” розвитку. Необхідність застосування таких заходів і потенційний ефект від них розглядали А. Жеваго, О. Давидович, Е. Кошелева, Н. Пирець, Г. Горбенко, В. Костюченко [1–6].

Сьогодні існує низка проектів законів України та нормативно-правових актів уряду з приводу розвитку експорту промислової продукції. За останні 10 років прийнято лише один документ щодо розвитку (стимулювання) експорту продукції на зовнішні ринки – розпорядження КМУ “Про схвалення Програми стимулювання

експорту продукції” від 26.10.2001 р. № 4 98-р, яке на сьогодні втратило чинність. Він мав декларативний характер і лише визначав пріоритетні заходи щодо стимулювання експорту товарів з України [7–8].

З метою більш повного розуміння теоретичної сутності пропонованих механізмів розвитку експортного потенціалу національної економіки (або її окремої галузі) необхідно спочатку з'ясувати значення понять “стимулювання” і “сприяння”. Для цього пропонуємо звернутися до Великого тлумачного словника сучасної української мови (2005 р.).

“Стимулювати” означає створювати, давати стимул чи бути стимулом до чого-небудь; прискорювати, посилювати, поліпшувати здійснення чого-небудь. Дієслово “сприяти” має більш розгорнуте значення, включаючи низку понять: сприяти – позитивно впливати на що-небудь; створювати відповідні умови для здійснення, виконання чого-небудь; подавати допомогу в чому-небудь; бути причиною, наслідком виникнення, існування чого-небудь; створювати, викликати бажання виконувати яку-небудь дію. Отже, “стимулювати” має більш жорсткий відтінок; “сприяти” можна охарактеризувати як середнє за значенням (відтінком) поняття. Тобто в обох випадках мається на увазі підтримка однією стороною відповідного бажання іншої сторони щодо якісного розвитку [9].

Досвід державного регулювання розвитку чорної металургії в Україні свідчить про те, що стосовно галузі застосовувалися заходи “стимулювання” та “сприяння”. Відзначимо, що їх застосування збіглося у часі з моментом розгортання світових фінансово-економічних криз 1998–2000 та 2008–2010 рр. Мова йде про Закон України “Про проведення економічного експерименту на підприємствах гірничо-металургійного комплексу України” та постанову КМУ “Про першо-

чергові заходи зі стабілізації ситуації, що склалася в гірничо-металургійному та хімічному комплексі” № 928.

Закон “Про проведення економічного експерименту...” ініціювався з “метою створення підприємствам гірничо-металургійного комплексу України умов, необхідних для збільшення обсягу виробництва продукції та надходжень до бюджету, шляхом надання їм податкових пільг”. Тобто ставилося завдання забезпечення інноваційного розвитку галузі, розширення товарного асортименту, зниження енергоємності та розширення ринків збуту. На нашу думку, цей Закон мав *стимулювальний* характер унаслідок надання різноманітних пільг щодо сплати податків.

За окремими оцінками, реальний обсяг наданих пільг підприємствам ГМК у 1999–2001 рр. становив 2,7 млрд грн, додатково було надано відстрочок платежу на суму близько 2,0 млрд грн. В. Венгер, аналізуючи наслідки дії цього Закону, відзначив зростання прибутків підприємств – учасників експерименту за період його дії в 2,2 раза, а рентабельності – до рівня 12,3–51,6%. Зауважимо, що аналогічний показник у середньому по економіці тоді становив 4,5%, а по промисловості – 3,7% [10; 11, с. 542; 12, с. 59].

Постанова КМУ № 928 приймалася з “метою оперативного реагування на ситуацію, що склалася в гірничо-металургійному та хімічному комплексі”. Вона мала на меті реаліза-

цію низки кроків, які б *сприяли* відновленню конкурентних позицій вітчизняних підприємств на міжнародних ринках. Такими кроками стали фіксація тарифів на послуги залізниці та електричну енергію, скасування цільової надбавки за природний газ. Держава надала виробникам фінансову допомогу, створивши умови для досягнення ними цінової конкурентоспроможності на світових ринках.

Таким чином, заходи стимулювання спрямовувалися на вирішення виробничо-технологічних завдань, а заходи сприяння – відповідно, на забезпечення торговельної конкурентоспроможності вітчизняної металургії. Проте їх реальною метою було пом’якшення негативного впливу світової кризи на діяльність українських металургійних компаній.

На рис. 1 у схематичному вигляді ми спробували узагальнити інструменти державної політики регулювання виробничо-збутової діяльності вітчизняної чорної металургії. На ньому зліва – ті інструменти, які мали практичне застосування на рівні державних органів влади (розглянуті вище Закон України “Про проведення економічного експерименту...” від 1999 р., постанова КМУ № 928, девальвація гривні та набуття Україною членства в СОТ – усі 2008 р.), а з правого боку – пропозиції, подані у працях окремих вітчизняних дослідників (Е. Кошелева, Г. Горбенко, О. Молдован, В. Костюченко, К. Антоневська, Б. Колінець).

Рис. 1. Інструменти державного регулювання діяльності металургійних підприємств в Україні

Відзначимо, що за результатами кризового 2009 р., виробництво чавуну (до 2008 р.) зменшилося на 17,1%, напівфабрикатів – на 1,4%, а сталі без напівфабрикатів – у 1,5 раза [13]. Помірне зниження обсягів виробництва чавуну та напівфабрикатів зумовлювалося попитом на них з боку світових споживачів, які одночасно зменшили замовлення на придбання готового прокату. Це додатко-

во призвело до закріплення українських металургійних підприємств у статусі постачальників сировини для подальшої переробки та випуску готової продукції на підприємствах інших країн. У 2009 р., зменшення фізичних обсягів випуску металопродукції автоматично вплинуло на її експорт. При цьому вартісні показники експорту металопродукції зменшилися в 2,0–2,3 раза (див. табл. 1).

Експорт окремих видів продукції чорної металургії [14]

Продукція	2008 р.		2009 р.	
	тон	млн дол. США	тон	млн дол. США
Чавун переробний	1472480,7	730,1	1379998,5	369,1
Прокат готовий чорних металів	13867996,8	11575,8	10981930,4	4976,7

З табл. 1 видно, що відбулося нерівномірне зниження фізичного випуску продукції та доходу від її реалізації на зовнішніх ринках. Зниження валютних надходжень від експорту металопродукції її виробники компенсували через низький курс гривні до долара (який девальвував до 7,89 грн/1 дол. США), утримавши тим самим внутрішній рівень доходів від експорту. Зниження фізичних обсягів випуску продукції зумовило зменшення показників споживання природного газу як джерела енергії для виробництва. Проте це майже не вплинуло на витрати щодо його придбання, адже девальвація спричинила збільшення його вартості у гривневому еквіваленті.

За даними НБУ, середній офіційний курс гривні до долара США у 2008 р. становив 5,27 грн, а у 2009 р. – відповідно, 7,79 грн. Обсяги імпорту газу природного (код 2711 21 00 00 згідно з УКТЗЕД), за даними Держстату, у ці роки становили, відповідно, 9 438 805,6 та 7 979 357,7 тис. дол. США. Тепер розрахуємо вартість імпорту газу природного у гривневому еквіваленті для розуміння негативного впливу девальвації на діяльність металургійних підприємств:

$$\begin{aligned}
 & 2008 \text{ р.} = 5,27 \text{ грн} \times \\
 & \times 9\,438\,805,6 \text{ тис. дол. США} = \\
 & = 49\,742\,505,5 \text{ грн;} \\
 & 2009 \text{ р.} = 7,79 \text{ грн} \times \\
 & \times 7\,979\,357,7 \text{ тис. дол. США} = \\
 & = 62\,159\,196,5 \text{ грн.}
 \end{aligned}$$

З розрахунків видно, що, попри зниження вартісних обсягів імпорту газу на 15,5%, витрати на його придбання в національній валюті зросли на 25% [14–15].

Фіксація внутрішніх тарифів на залізничні перевезення надала металургійним підприємствам додаткову можливість знизити експортні ціни на продукцію. Мораторій на підвищення транспортних тарифів для підприємств металургійної галузі діяв упродовж 2008–2010 рр. Постановою КМУ від 02.06.2010 р. № 397 цей мораторій було скасовано; до речі, на вимогу комісії МВФ. Крім того, на скасування мораторію напояли державні монополії, зокрема Укрзалізниця та морські порти [16–17].

Набуття Україною членства в СОТ дало змогу ліквідувати два важливі недоліки в експортній діяльності вітчизняної чорної металургії: зняти нетарифні обмеження на поставки продукції до ЄС та США, а також спростити процедуру захисту від антидемпінгових та інших компенсаційних заходів з боку урядів країн-імпортерів. Це позитивно вплинуло на діяльність галузевих підприємств завдяки розширенню ринків збуту та ускладненню процедури відкриття будь-яких розслідувань щодо їх продукції.

Узагальнюючи викладене вище, можна дійти висновку, що надання податкових пільг створювало умови для реформування виробничо-технологічної структури галузі, набуття Україною статусу члена СОТ надало стимули для розширення географії експорту чорних металів, а також сприяло посиленню позицій галузевих підприємств у можливих торговельних суперечках з іншими країнами. Девальвація гривні та фіксація внутрішніх тарифів активно сприяли відновленню цінової конкурентоспроможності галузевих експортерів у період кризи.

Жодних кардинальних структурних зрушень у виробничо-технологічній чи торговельній діяльності галузевих підприємств не відбулося. Тобто ефективність цих заходів у стратегічному вимірі залишилася низькою та мала ситуативний характер. Незважаючи на це, окремі автори пропонують і надалі використовувати деякі з цих інструментів у регуляторній політиці держави стосовно галузі. Далі розглянемо сутність цих пропозицій.

На користь збереження фіксованих транспортних тарифів висловлювалася Е. Кошелева, розглядаючи напрями розвитку металургійної галузі України в умовах кризи. Здійснений нами аналіз результатів балансових нарад між представниками КМУ та власниками металургійних підприємств свідчить про зацікавленість останніх у збереженні преференційних тарифів. Збереження преференційних тарифів можливе лише в умовах економічної кризи, коли кожна країна застосовує різноманітні субсидії для місцевих експортерів, що позбавляє її права критикувати аналогічну діяльність інших держав. У свою чергу, О. Молдован, відзначає, що фіксація тарифів може відбуватися лише за умови існування стимулів спрямування додаткової ліквідності на конкретні цілі розвитку [3; 17; 18].

Аналіз здійснюваної в Україні політики регулювання діяльності металургійних підприємств засвідчив, що заходи стимулювання та сприяння не забезпечили структурного реформування галузі. Крім того, надання пільг потребувало залучення значних фінансових ресурсів – на суму не менше ніж 6,7 млрд грн. При цьому отримувачі пільг не забезпечили виконання покладених на них зобов'язань щодо технологічних зрушень, розвитку виробництва та експорту.

Незважаючи на негативний попередній досвід пільгового податкового стимулювання технологічного переоснащення вітчизняних металургійних підприємств, Г. Горбенко про-

понує й надалі застосовувати його. Пропозиції цього автора стосуються надання відстрочок у сплаті сум до бюджету строком на 3–5 років за умови переоснащення виробництва. Додатково має бути максимально знижене ввізне мито на необхідне для цього обладнання [5].

По-перше, зниження ввізного мита негативно вплине на динаміку доходів бюджету, у структурі яких воно займає не менше ніж 4,0%. З іншого боку, у разі здійснення такого імпорту підприємства змушені будуть акумулювати значну кількість валюти для оплати відповідних контрактів. У 2007–2010 рр. імпорт металургійного обладнання становив 478,6 млн дол. США (див. рис. 2).

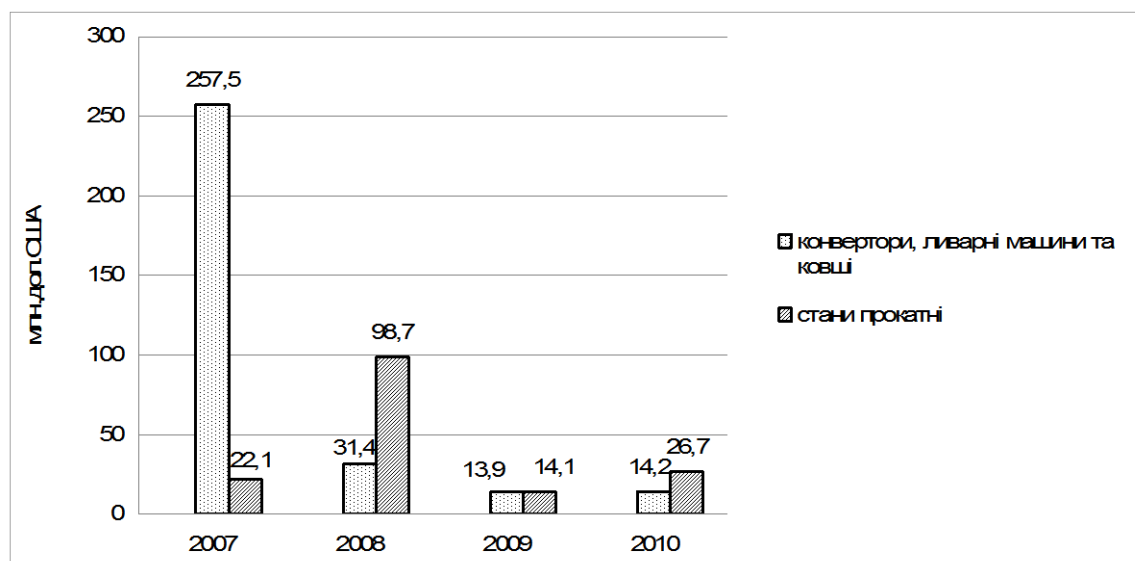

Рис. 2. Імпорт обладнання для металургійного виробництва в Україні [14]

Зменшення доходів державного бюджету та оплата імпорتنних контрактів нестимуть негативний ефект для економіки в короткостроковому періоді, на відміну від іншого чинника. Мається на увазі уповільнення внутрішнього розвитку сектора наукових досліджень. Приклад негативного впливу нарощування імпорту технік і технологій для потреб внутрішнього виробництва наводить В. Геєць, аналізуючи досвід промислової політики в Канаді. За роки економічного зростання (2000–2008 рр.) українські промислові підприємства придбали за кордоном не менше ніж 40% загального обсягу нових технологій. Крім того, сьогодні окремі вітчизняні металургійні підприємства вимушені декілька років чекати своєї черги на отримання сучасного обладнання від іноземних компаній [19–20].

Останніми роками представниками вітчизняного експертно-наукового товариства багато уваги приділили такому напрямку, як фінансування експорту. Я. Жаліло, Л. Колінець, К. Антоневська, висловлювали пропозиції щодо необхідності створення в Україні

спеціалізованих установ державного, приватного та змішаного характеру. Під такими установами розуміються банки, експортно-кредитні агентства, фонди, страхові компанії тощо. Створення та розвиток цього механізму розвитку в Україні є проблематичним через відсутність відповідного законодавства, а також через багаторічний дефіцит державного бюджету [21, с. 307–308; 22–23].

Аналіз здійснених в Україні заходів щодо державного регулювання розвитку чорної металургії та отриманих результатів засвідчив необхідність переходу до якісно нової моделі розбудови умов функціонування провідної галузі національної економіки. При цьому держава має відмовитися від прямого та прихованого субсидювання експортної діяльності вітчизняних підприємств. Це дасть змогу знизити витрати бюджету, а також унеможливить застосування обмежувальних заходів з боку інших країн.

О. Шнипко відзначав той факт, що в разі перегляду принципів державної допомоги приватному сектору в бік надання нефінан-

сових послуг в останнього звучуються можливості для вилучення ренти (нецільового використання субсидій – *авт.*) [24, с. 387].

В. Венгер та В. Точилін зазначають, що має бути створена нова платформа взаємодії органів влади, власників підприємств та провідних наукових організацій. При цьому кожен учасник має рівні права та можливості. Особлива роль у цьому “трикутнику”, на думку зазначених авторів, відводиться державі, яка має: віднайти внутрішні джерела фінансування НДДКР; економічно обмежити експорт продукції 3 і 4-го технологічних укладів; спростити експортерам доступ до джерел комерційної інформації та процедур встановлення партнерських відносин [25].

Іншими словами, держава, особливо на початковому етапі реформ, має зайняти жорстку позицію в питанні регулювання діяльності металургійних підприємств. Має бути створена теоретична (наукового та законодавчого характеру) платформа, на якій надалі буде здійснюватися розроблення та застосування відповідного практичного інструментарію. Варто відзначити, що необхідність застосування примусово-адміністративних заходів щодо зниження енергетичної ресурсоемності вітчизняних підприємств знайшла своє відображення як одна із тез щорічного послання Президента України (2011 р.). Такі заходи мають також спрямовуватися на кардинальну зміну товарної структури експорту [26].

Зважаючи на викладене вище, було б доцільно, принаймні на теоретичному рівні, запропонувати до розгляду таке поняття, як “спонукання до розвитку виробничо-торговельного потенціалу” металургійних підприємств. Для розкриття його сутності звернімося до тлумачного словника та визначимо зміст поняття “спонукати”.

Спонукати – викликати у кого-небудь бажання робити що-небудь; змушувати, схилити, заохочувати до якоїсь дії, певного вчинку [9].

Як бачимо, дієслово “спонукати” має більш жорсткий відтінок порівняно зі словами “стимулювати” та “сприяти”. Незалежно від того, яку модель поведінки вибирає держава (стимулювальну, сприятливу чи спонукальну), прогнозований результат у всіх випадках має однакову суть – підвищення конкурентоспроможності національної економіки в довгостроковій перспективі. Але кожна модель поведінки повинна мати певний набір інструментів, за допомогою яких буде досягатися поставлена мета. Зробимо припущення, що такі інструменти можуть мати спільний для всіх моделей поведінки характер (податковий, митний, тарифний тощо), відрізняючись лише в бік його посилення чи послаблення.

Поняття “спонукання до розвитку виробничо-торговельного потенціалу” має передбачати застосування жорстких заходів, які змушуватимуть власників металургійних підприємств до кардинальних змін у виробництві та експорті. Держава, як гарант розвитку країни та суспільства, схилитиме виробників до діяльності в інтересах національної економіки, досягаючи тим самим високого рівня конкурентоспроможності у світі. Попередні механізми державного впливу на їх діяльність лише посилювали технічне та торговельне відставання України від розвинутих економік світу.

У рамках політики “спонукання” традиційні механізми активізації виробничого та експортного потенціалу металургійних підприємств прогнозовано набуватимуть більш жорсткого характеру. На зміну політиці “теплих умов”, що ставить під загрозу якісний розвиток суспільства, має прийти політика “застосування сили”, коли підприємства змушені будуть виконувати поставлені перед національною економікою завдання. Такими завданнями є стабільний якісний розвиток, науково-технічний прогрес, добробут, заможне суспільство, екологічна безпека.

Зокрема, фінансові та податкові пільги можуть бути замінені на цільові проекти щодо створення сучасного обладнання та технологій. По-перше, нівелюватиметься можливість нераціонального використання бюджетних коштів; по-друге, обмежуватиметься імпорт обладнання та технологій, що позитивно вплине на зовнішньоторговельний та платіжний баланси країни; по-третє, прискорюватиметься процес технологічного розвитку галузі.

Замість фіксації внутрішніх тарифів і знецінення національної валюти, які створюють умови для цінової конкурентоспроможності продукції з низьким рівнем переробки, мають бути створені адміністративні та економічні обмеження на її експорт. Одночасно з цим необхідно створити відповідні умови для нарощування вітчизняними підприємствами випуску та експорту продукції 5 і 6-го технологічних укладів. Тобто держава має довести до приватного бізнесу недоцільність та економічну неефективність експорту продукції 3 і 4-го технологічних укладів.

IV. Висновки

Аналіз досвіду реформування вітчизняної чорної металургії засвідчив необхідність переходу до нової моделі участі держави в процесі регулювання розвитку виробничо-торговельного потенціалу галузевих підприємств. Механізми, що були застосовані в період кризових явищ на світових ринках, не можуть бути використані в умовах економічного відновлення та зростання. Крім того,

пряме чи опосередковане фінансування діяльності металургійних підприємств лише посилює дефіцит державного бюджету.

Існуючі інструменти регулювання діяльності металургійних підприємств не забезпечують виконання поставлених перед ними завдань, саме тому держава має відмовитися від понять “стимулювання” та “сприяння” розвитку виробничо-торговельного потенціалу галузі, попри схильність до них власників підприємств та окремих представників експертно-наукового товариства.

На державному рівні необхідно перейти до політики “спонукання” розвитку виробничо-торговельного потенціалу. Серед перспективних інструментів політики “спонукання” можна відзначити зміну порядку відшкодування ПДВ (для спонукання розвитку виробничого потенціалу), а також перегляд тарифів на транспортування металопродукції залізничним транспортом і перевалку в торгових портах (спонукання розвитку торговельного потенціалу) [27–28].

Список використаної літератури

1. Жеваго А.В. Державне регулювання міжнародної економічної діяльності в глобальних умовах розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.05.01 / А.В. Жеваго. – К., 2006. – 21 с.
2. Давидович О.І. Формування ефективної експортоорієнтованої моделі економічного розвитку України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.05.01 / О.І. Давидович. – К., 2005. – 26 с.
3. Кошелева Е.Г. Пути выхода металлургической отрасли из кризиса / Е.Г. Кошелева, Е.Л. Суюсанова // Вісник Дон-НУ. Серія В.: Економіка і право. – 2009. – Вип. 1. – С. 103–109.
4. Пирець Н.М. Експортний потенціал України в контексті розвитку світового господарства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.05.01 / Н.М. Пирець. – Донецьк, 2005. – 24 с.
5. Горбенко Г.М. Регулювання експортної діяльності підприємств чорної металургії України (на прикладі Європейського Союзу) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.02.03 / Г.М. Горбенко. – Дніпропетровськ, 2002. – 21 с.
6. Костюченко В.М. Економічні передумови структурних змін зовнішньоекономічної діяльності / В.М. Костюченко // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер.: Екон. науки. – 2009. – Вип. 152. – С. 32–37.
7. Курищук В. Кредитно-фінансові інструменти стимулювання експорту в Україні / В. Курищук // Економіка України. – 2010. – № 2. – С. 84–89.
8. Про схвалення програми стимулювання експорту продукції [Електронний ресурс] / Розпорядження КМУ від 26.10.2001 р. № 498-р / Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [за ред. В. Бусела]. – К. : Перун, 2005. – 1720 с.
10. Розвиток сектора чорної металургії в Україні / Світовий банк. – К. : Міленіум, 2004. – 110 с.
11. Ринки реального сектора економіки України: структурно-інституціональний аналіз / [Точилін В.О., Осташко Т.О., Пустовойт О.В. та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В.О. Точиліна] ; НАН України ; Ін-т економіки та прогнозув. – К., 2009. – 640 с.
12. Статистичний щорічник України за 2007 рік / Державний комітет статистики України. – Київ, 2008. – 572 с.
13. Виробництво основних видів промислової продукції за 2003–2010 роки [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
14. Експорт-імпорт окремих товарів за країнами світу (щомісячна інформація) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
15. Річний звіт Національного банку України за 2010 / [гол. ред. кол. Ю.В. Колобок] ; Національний банк України. – К., 2011. – 240 с.
16. Бізнес-портал о реальному секторі економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ugmk.info>.
17. Про ліквідацію деяких консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених Кабінетом Міністрів України. Постанова КМУ від 02.06.2010 р. № 397 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=397-2010-%EF>.
18. Молдован О. Кризові явища в промисловості України та пріоритетні напрямки антикризової політики [Електронний ресурс] / Аналітичні записки НІСД. – Режим доступу: <http://niss.gov.ua/>.
19. Геєць В.М. Перспективи розвитку економіки України та можливий вплив на нього інноваційних факторів [Електронний ресурс] / В.М. Геєць. – Режим доступу: <http://ief.org.ua/Text/Dopovid.pdf>.
20. Економіка України за 1991–2009 рр. / [за заг. ред. акад. НАН України В.М. Геєця ін.] ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. НАН України. – К. : Держкомстат України, 2010. – 112 с.
21. Жаліло Я.А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії

- держави : монографія / Я.А. Жаліло. – К. : НІСД, 2009. – 336 с.
22. Колінець Л.Б. Фінансово-кредитний інструментарій стимулювання зовнішньоекономічної діяльності у світовій економічній системі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.05.01 / Л.Б. Колінець. – Тернопіль, 2005. – 24 с.
23. Антоневська К.Ю. Кредитування експортоорієнтованих підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 / К.Ю. Антоневська. – К., 2006. – 15 с.
24. Шнипко О.С. Конкурентоспроможність України в умовах глобалізації / О.С. Шнипко ; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2009. – 456 с.
25. Венгер В.В. Особливості взаємодії держави та бізнесу у сфері гірничо-металургійного комплексу України: від підтримки до партнерства / В.В. Венгер, В.О. Точилін // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 2. – С. 114–128.
26. Модернізація України – наш стратегічний вибір : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К., 2011. – 416 с.
27. Денисов К.В. Інструменти державної політики сприяння розвитку експортного потенціалу металургійних підприємств у відповідності до норм та правил СОТ / К.В. Денисов // Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. – № 3. – С. 35–39.
28. Денисов К.В. Тарифна політика державних монополій як інструмент стимулювання якісних зрушень у структурі експорту чорної металургії України / К.В. Денисов // Економічний простір. – 2011. – № 45. – С. 22–33.

Стаття надійшла до редакції 19 січня 2012 р.

Денисов К.В. Анализ особенностей государственной политики регулирования производственно-сбытовой деятельности предприятий черной металлургии Украины

Рассмотрены меры государственной политики регулирования производственно-сбытовой деятельности предприятий черной металлургии в Украине. Выделены основные их результаты, особенности и недостатки. Произведен критический анализ существующих предложений относительно приоритетных направлений государственной политики развития отрасли. Обоснована необходимость введения на теоретическом уровне такого понятия, как “принуждение к развитию” производственно-сбытовой деятельности металлургических предприятий.

Ключевые слова: стимулирование, способствование, качественное развитие, государственное регулирование, принуждение.

Denisov K. The analysis of government regulation policy of production and sales activities at the ferrous metallurgy enterprises in Ukraine

Means of government regulation policy of production and sales activities at the ferrous metallurgy enterprises in Ukraine are covered. Its main results, features and disadvantages are highlighted. Critical analyses of existing proposals for priority directions of government policy for the field development is made. The necessity of theoretic implementation of the concept “development motivation” of the production and sales activities of metallurgy enterprises is justified.

Key words: stimulation, support, quality development, government regulation, motivation.